
Masaryk a česká veřejnost

V tomto námětu se žáci seznamují s proměnou vztahu české veřejnosti k T. G. Masarykovi od konce 19. století do 20. let 20. století. Všímají si proměny pozice Masaryka ve veřejném prostoru od přehlížení a nevraživosti až k oslavování a jeho role jako politického symbolu republiky.

Materiály

- Video 3: Napadení a očerňování Masaryka (Zločin v Polné)
- Video 4: Příjezd Masaryka z exilu
- Fotografie 1: Masaryk na koni (1926)

Časová náročnost

40–45 minut

Cíle

- žák se seznamuje s proměnami vztahu české veřejnosti k Masarykovi. Identifikuje nestálost veřejného mínění
- žák analyzuje texty a provádí kritiku pramenů (srovnává texty mezi sebou, srovnává texty s fotografií)
- žák analyzuje roli Masaryka jako ikony československého republikanismu a uvažuje o významu symbolů v politickém životě

Instrukce

FÁZE 1 (15 MINUT)

Srovnání pozice Masaryka v roce 1899 a v roce 1918

V první fázi žáci srovnávají pozici Masaryka ve veřejném mínění v roce 1899 a v roce 1918. Ukázky ilustrující propastný rozdíl v tomto vztahu jsou spíše evokací k učitelovu výkladu o Masarykově osobnosti a upevňují znalosti o Masarykově životě.

FÁZE 2 (20 MINUT)

Význam Masarykova obrazu

Ve druhé fázi žáci analyzují význam Masaryka jako symbolu československé republiky. Pracují přitom s pracovním listem 1.

VELKÉ BOURÁNÍ: NÁMĚT 3

FÁZE 3

Diskuse a aktualizace

Ve třetí fázi žáci diskutují obecně o významu symbolů v politickém životě a uvažují o současných politických symbolech.

Komentář

První fáze je zaměřená na posuny vztahu české veřejnosti k Masarykovi v průběhu patnácti let. Obě ukázky ilustrují naprosto opačné přístupy a otvírají otázku, kdo se za tu dobu změnil: Masaryk, nebo česká veřejnost? A k jakým změnám došlo? Obě ukázky vytváří prostor pro výklad o Masarykově životě a kontroverzích, které tento život provázely. Masaryka tak můžeme představit jak v poloze nepříliš oblíbeného intelektuála, který upozorňuje na nesrovnalosti a nepodbízí se mínění většiny (Rukopisy, hilsneriáda), tak v rovině oblíbeného “tatíčka národa”. Druhé video tohoto námětu zachycující příjezd Masaryka do Prahy navíc vybízí i k otočení otázky - co si asi Masaryk mohl myslet o takovémto pompézním přivítání. V rámci analýzy můžeme upozornit i na pochybnosti, které Masaryk (v podání Martina Huby) vyjadřuje.

V další fázi navazujeme na tento ikonický aspekt Masarykovy osobnosti. Žáci pracují s texty a fotografií v pracovním listě 1. Zaměřují se především na identifikaci sociální role Masaryka v nové republice. Pozornost soustředí především na oblékání a stylizaci Masaryka. V ideálním případě identifikují Masarykovu stylizaci, která je motivována snahou vytvořit přitažlivý a funkční ideál “republikánského monarchy”. Od reflexe “historického Masaryka”, konkrétního člověka z minulosti, přesouvají svou pozornost k Masarykovi jako symbolu. Vytváří si koncept politického symbolu a právě tento koncept rozvíjíme a reflektujeme v poslední fázi námětu. Ptáme se, jestli dnes vidí nějaké podobné symboly, které by mohly plnit podobnou roli jako Masarykův obraz za první republiky. Historickou analýzu využíváme jako předpoklad konceptuálního myšlení, jako inspiraci a evokaci pro reflexi současné politické symboliky.